

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 มีรายละเอียดสามารถ
สรุปผล ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ระหว่างประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน วุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันและประสบการณ์ในการอบรมต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านความรู้และเจตคติ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
4. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารการศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัย จึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่แต่งตั้งจากบุคคลที่มีคุณวุฒิการศึกษา ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่แต่งตั้งจากบุคคลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีขนาดต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่แต่งตั้งจากบุคคลที่มีประสบการณ์ในการ อบรมต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
5. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความ สัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
6. เจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความ สัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ปีการศึกษา 2548 มีทั้งหมด 38 สถานศึกษาเป็น สถานศึกษาที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 คน จำนวน 13 สถานศึกษา และสถานศึกษา ที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน จำนวน 25 สถานศึกษาโดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 420 คน จำแนกได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน
2. ผู้แทนครู จำนวน 38 คน
3. ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 38 คน
4. ผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 38 คน
5. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 38 คน

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 141 คน
7. ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 38 คน
8. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์ศาสนา จำนวน 51 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งได้เป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (checklist) เพื่อทราบถึงตัวแปรที่กำหนดในการศึกษา คือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้ชนิดตอบถูกหรือผิด เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 จำนวน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบเจตคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale) กำหนดเป็น 5 ระดับ เป็นการวัดเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 จำนวน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 จำนวน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากรและการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถาม ชนิดปลายเปิด (Open-ended questionnaire) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นคำถามปลายเปิด

ชุดที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) โดยวิธีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วจะไปรับแบบสอบถามคืน
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย
4. สัมภาษณ์และบันทึกพร้อมกับบันทึกแถบบันทึกเสียงควบคู่กัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพิ่มเติมและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รวบรวมมาแล้วทั้งหมด

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 สรุปผลการวิจัยแบ่งได้ 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากที่สุดคือ ผู้บริหาร

สถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทน
พระภิกษุหรือองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการ
บริหารสถานศึกษามากที่สุดคือ การบริหารงานทั่วไป รองลงมาคือการบริหารงานวิชาการ การ
บริหารงานบุคลากร และมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานงบประมาณน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างตัวแปรประเภทคณะกรรมการสถานศึกษา วุฒิกการศึกษา ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการอบรม

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สงขลา เขต 3 ที่ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบรายรายคู่พบว่า
ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าทุกกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่
มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สงขลา เขต 3 ที่วุฒิกการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิ
การศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าคณะกรรมการ
สถานศึกษาที่มีวุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีในทุก ๆ ด้าน โดยด้านการบริหารงานงบประมาณ
และการบริหารงานบุคลากรมีส่วนร่วมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ด้านการบริหารงาน
วิชาการมีส่วนร่วมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหารงานทั่วไปมีส่วน
ร่วมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สงขลา เขต 3 ที่ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คณะกรรมการ
สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน มีส่วนร่วมสูงกว่าในด้านการ
บริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จในการอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เคยผ่านการอบรมมีส่วนร่วมสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ไม่เคยผ่านการอบรมในทุก ๆ ด้าน โดยด้านการบริหารงานงบประมาณและงานบุคลากร มีส่วนร่วมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารงานทั่วไปมีส่วนร่วมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และการบริหารงานวิชาการมีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ด้านความรู้และเจตคติกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สูงที่สุด รองลงมาคือผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนา ผู้แทนศิษย์เก่า และต่ำที่สุดคือผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน

3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่าผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุด รองลงมาคือผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และต่ำที่สุดคือผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนา

3.3 ความสัมพันธ์ด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการและงานงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานบริหารทั่วไปมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบริหารงานบุคลากรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ความสัมพันธ์ด้านเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารด้าน

การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบริหารงานบุคลากรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ความ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

4.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษา มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร

4.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียน ยังไม่ดีเท่าที่ควร

4.1.4 สภาพเศรษฐกิจ คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

4.1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขาดทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

4.1.6 ระบบราชการไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชา

4.1.7 คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการร้องขอของสถานศึกษา

4.2 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

4.2.1 การบริหารงานวิชาการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ควรชี้แจงให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบจัดการศึกษาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2) ควรให้ข้อมูล จัดหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้มาช่วยสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสในคณะกรรมการสถานศึกษาหรือชุมชนเข้าไปมีส่วนในการเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน

4) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้าใจ

4.2.2 การบริหารงานงบประมาณ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการใช้จ่าย งบประมาณ

2) สถานศึกษาควรแจ้งการใช้จ่ายงบประมาณให้คณะกรรมการ สถานศึกษาทราบ

3) ควรมีส่วนรับรู้ในการจัดซื้อจัดจ้างของสถานศึกษา

4) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะกรรมการในการ ตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ

5) ควรมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดหาทุนในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4.2.3 การบริหารงานบุคลากร สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการกำลังคนของ สถานศึกษาและเสนอขออัตรากำลังไปยัง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่

2) ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ใน สถานศึกษา

3) ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะ เกี่ยวกับแนวปฏิบัติของบุคลากรภายในสถานศึกษา

4) ควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

5) ควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น

6) ควรมีส่วนร่วมในการมอบขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร

4.2.3 การบริหารงานบริหารทั่วไป สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ควรมีส่วนร่วมวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยสถานศึกษา

2) ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

3) ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของสถานศึกษา

4) ควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

5) ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนในการพัฒนาสถานศึกษา

6) ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาความสามารถ และร่วมแก้ปัญหา

ต่าง ๆ ของนักเรียน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่าระดับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูศักดิ์ ชาญช่วง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา แสงจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์ สิงห์เจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญวิทย์ ยิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่าระดับปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนต์รี พรผล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา จังหวัดพังงา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชัย กิริศรี
(2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าระดับการมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัญญา อภิบาลกุล และ เรณู คุปต์ชัยธร
(http://www.matichon.co.th/matichon/matichon_detail.php?s_tag) (เข้าถึง 30 ธันวาคม 2548)
ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารงานในรูปคณะกรรมการในเขตพื้นที่และ
สถานศึกษา พบว่ากระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ
บริหารงานวิชาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติชัย เมืองมา (2540 :
บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรม
จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรมปฏิบัติงาน
อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : บทคัดย่อ)
ที่ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน
ประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร พบว่าบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทในการ
ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ชัญญา อภิบาลกุล
และเรณู คุปต์ชัยธร (http://www.matichon.co.th/matichon/matichon_detail.php?s_tag) (เข้าถึง 30
ธันวาคม 2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารงานในรูปคณะกรรมการในเขต
พื้นที่และสถานศึกษา แม้จะพบว่ากระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านการบริหารงานวิชาการจะมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีความต้องการแก้ไขและ
ต้องพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการของ
สถานศึกษา การสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาวิจัยการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและ
ต่อเนื่อง และส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอาจจะ
เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 29 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสอดคล้องกับ
ประกอบ คุณารักษ์และคณะ (2532 : 8) ที่ให้ความเห็นว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนหรือองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาดีกว่าเรื่องอื่น เพราะอาจจะเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ในระบบการจัดการศึกษาของไทย ที่จะให้ประชาชนหรือองค์กรท้องถิ่นเข้ามารับผิดชอบดำเนินการ นอกจากนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในรูปแบบขององค์คณะบุคคลซึ่งไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาหรือสั่งการ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จได้โดยง่าย ถึงแม้ว่าจะมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่ระเบียบไม่ได้กำหนดอำนาจควบคู่ไว้กับบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ทำให้มติที่ประชุมหรือคำสั่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีผลในทางบังคับ (ปราโมทย์ กิ่งแก้ว 2544 : 97) การมอบหมายภารกิจให้บุคคลหรือคณะบุคคลที่รับผิดชอบจะต้องมอบหมายสิทธิและอำนาจควบคู่ไปด้วยเสมอ หรือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 เพราะอาจคิดว่าสถานศึกษาเป็นผู้ผูกขาดการจัดการศึกษาแต่เพียงผู้เดียว (รุ่ง แก้วแดง 2541 : 169) หรือ อาจจะเป็เพราะปัญหาด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพที่หลากหลายของคณะกรรมการสถานศึกษา มีภาระงานหลักทำให้ไม่มีเวลาในการทำหน้าที่ ไม่มีเวลาในการร่วมประชุม (สายพิน เชื้อชูชาติ 2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน (2547 : 21 - 22) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนคือไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน เพราะมีภารกิจส่วนตัวมาก และสาเหตุประการสำคัญคือคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามที่ สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2525 : 83) กล่าวไว้ว่า การทำงานโดยคณะบุคคลนั้น หากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนจะทำให้ผลงานที่เกิดขาดประสิทธิภาพได้ ซึ่งจากงานวิจัยส่วนใหญ่แล้วพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงานของสถานศึกษาและไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (สายพิน เชื้อชูชาติ 2541 : บทคัดย่อ, สุรีย์ สิงห์เจริญ 2545 : บทคัดย่อ, ชาญวิทย์ ยิกุสังข์ 2545 : บทคัดย่อ, มนตรี พรผล 2546 : บทคัดย่อ, กมลชัย กิริศรี 2546 : บทคัดย่อ, รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ 2548, ชัญญา อภิบาลกุล และเรณู คุปต์ยงเกียรติ http://www.matichon.co.th/matichon/matichon_detail.php?s_tag เข้าถึง 30 ธันวาคม 2548)

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการอบรมแตกต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าทุกกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูศักดิ์ ชาญช่วง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่าพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในภาพรวมและแยกรายด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าทุกกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชัย คีรีศรี (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าทุกกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญวิทย์ ยุกสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าทุกกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนตรี พรผล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพังงา โดยเปรียบเทียบกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายพิณ เชื้อชูชาติ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัส เสียงสลัก (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่าปัญหาการดำเนินงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยปรากฏว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้บริหารมีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูศักดิ์ ชาญช่าง (2543 : บทคัดย่อ) ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) และชาญวิทย์ ยิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาโดยตรง และตามพื้นฐานหน้าที่การงานที่รับผิดชอบอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้อง แคมป์เบลล์ (Cambell อ้างถึงใน ชีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ และคณะ 2529 : 86) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความรับผิดชอบสูงและชอบแสวงหาความรับผิดชอบ ต้องฝึกทักษะในการรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะรับผิดชอบงานต่างๆ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 430) ที่กล่าวไว้ว่า บทบาทหน้าที่ในการทำงานที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุที่ทำให้การรับข้อมูล ข่าวสาร และการตีความ การแปลความหมายแตกต่างกันไป ดังนั้นอาจเพราะด้วยเหตุนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหาร เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าตัวแทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และพระภิกษุหรือผู้แทนองค์กรศาสนา อนึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าการบริหารงานบุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครูจะมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันในกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานบุคลากรมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ ชูจิตร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

เกษตรภาคใต้ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาลวิทย์ อิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชัย ศิริศรี (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประจักษ์ ลุนราศรี (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาประจำโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ศิริ นาประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี พรผล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพังงา โดยเปรียบเทียบกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีส่วนร่วมมากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 21) ที่กล่าวไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนหากมีความรู้ ความสามารถ ความฉลาด เจตคติ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวแตกต่างกัน จะทำให้มนุษย์มีความคิดและการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 31) ที่กล่าวไว้ว่า การมีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงทำให้การแสดงบทบาทของบุคคลหนักแน่นขึ้น มีความมั่นใจและเข้าใจในการปฏิบัติมากขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จึงมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการศึกษาคต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

2.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำเพย เย็นมนัส (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามขนาดสถานศึกษาส่วนมากไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนตรี พรผล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพังงา โดยเปรียบเทียบกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษาผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา แสงจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการณ์มีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ และการประชุมอบรมทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญวิทย์ ยิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติ งานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชัย กิรีศรี (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากผลการวิจัย คณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษานักเรียนไม่เกิน 300 คน มีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป มากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีนักเรียน 300 คนขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ งานบริหารทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของงานสนับสนุน การดูแลอาคาร

สถานที่ พัฒนาสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากร การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนั้น สถานศึกษานาดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากร ขาดแคลนงบประมาณและความพร้อมด้านอื่น ๆ จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปมากกว่าแต่อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพของผู้บริหารอาจเป็นเหตุผลหนึ่ง ที่ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาไม่ต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิด รุ่ง แก้วแดง (2543 : 278 - 279) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญและมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษา จึงทำให้ขนาดของสถานศึกษาไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่เคยผ่านการอบรมมีส่วนร่วมสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ไม่เคยผ่านการอบรมในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิทยา แสงจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญวิทย์ ยิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยเปรียบเทียบปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนระดมความคิดเห็นในการพัฒนาสถานศึกษาโดยภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับพนัส หันนาคินทร์ (2525 : 6) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การอบรมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ทั้งนี้เพราะคนที่มีการศึกษาสูงหรือได้รับการศึกษามากจะมีโอกาสที่ได้รับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้

มากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่ผ่านการอบรมมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ยังไม่ได้ผ่านการอบรมในทุก ๆ ด้าน

3. ความสัมพันธ์ของความรู้และเจตคติกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสระตะปาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับพิทักษ์ จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่คือ คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายพิณ เชื้อชูชาติ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนคือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภากาศ หะวานนท์ และคณะ (2543) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน โดยมีรายงานการวิจัยว่าปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนคือ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนั้นต้องมีการให้ความรู้ สร้างกระบวนการทัศนและความเข้าใจที่ถูกต้อง เรื่องบทบาทด้านการศึกษาของกรรมการโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์ สิงห์เจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญวิทย์ อิกุลสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญญา อภิบาลกุล และเรณู คุปต์ยสิทธิ์ (http://www.matichon.co.th/matichon/matichon_detail.php?s_tag) (เข้าถึง 30 ธันวาคม 2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนา กระบวนการบริหารงานในรูปคณะกรรมการในพื้นที่และสถานศึกษา พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงานของสถานศึกษา ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงควรมีการจัดอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาด หนูมา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนประถมศึกษาที่มี

ประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีโรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน ในจังหวัดชัยนาทและอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า กรรมการศึกษาประจำโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดีเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการศึกษาปีละ 4-5 ครั้ง

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอาจจะเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 29 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเสเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา อาชีพประจำของคณะกรรมการสถานศึกษาอาจเป็นสาเหตุทำให้ไม่มีเวลาที่จะศึกษาในบทบาทหน้าที่ นอกจากนั้นเนื้อหาความรู้ที่เป็นด้านวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาจะไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรแต่จะให้ความสนใจในด้านปฏิบัติในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษามากกว่า แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเสเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีประสบการณ์ผ่านการอบรมแต่ในเรื่องที่อบรมจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ ภาพลักษณ์สถานศึกษาที่คณะกรรมการสถานศึกษาต้องการให้เป็น การสร้างเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม ไม่ได้ลงลึกถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างละเอียด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ระดับของความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเสเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จึงอยู่ในรับระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยที่ 11.4381 จากแบบทดสอบ 20 คะแนน

3.2 เจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเสเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 169) ที่กล่าวไว้ว่ามีผู้บริหารและครูจำนวนมากที่มีแนวคิด ว่าหน้าที่จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ดังนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จึงคิดว่าสถานศึกษาเป็นผู้ผูกขาดการจัดการศึกษาแต่เพียงผู้เดียว ทำให้ไม่มีความรู้สึกรู้สียงที่ควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษา แต่ไม่สอดคล้องกับवाद หนูมา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีโรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน ในจังหวัดชัยนาทและอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมีความรู้สึกรู้สียงที่ดีมีความเข้าใจเป็นอย่างดีกับโรงเรียน โรงเรียนเน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน กรรมการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศเวลาให้กับโรงเรียน และเห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ต้องการเสนอแนะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังมีความคิดว่า ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ไม่จัดให้มีการประชุม ไม่รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือบางครั้งรับฟังข้อเสนอแนะในที่ประชุมแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามมติที่ประชุม ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามมติที่ประชุม ผู้บริหารและครู บางส่วนคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นการก้าวก่ายการทำงานทั้งของผู้บริหารและครู ทำให้ไม่เปิดโอกาสและขาดความมั่นใจในตัวคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนั้นที่มาของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่ส่วนใหญ่มาจากการแต่งตั้ง ระบุชื่อโดยตรงจากสถานศึกษาทำให้การเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วน ไม่ได้เป็นไปด้วยความเต็มใจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เจตคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่กับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้จะมีส่วนร่วมมากในการบริหารงานงานวิชาการ งานงบประมาณ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีส่วนร่วมมากในการบริหารงานบริหารทั่วไป มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านบริหารงานบุคลากรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การที่คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากส่งผลให้การมีส่วนร่วมมากตามไปด้วย

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ที่ต่างกันอาจเนื่องมาจากไม่มีความรู้หรือ ได้รับความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่เข้าใจในหน้าที่และมีส่วนร่วมในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน หากทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถแสดงบทบาทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นริวรรณ พรหมขุมและคณะ 2537 : บทคัดย่อ) ดังนั้นจะต้องส่งเสริมสนับสนุนในการให้ความรู้กับคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้จะมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงตามไปด้วย นอกจากนั้นผลจากการวิจัยยังตั้งข้อสังเกตได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากรสูง

ตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานการบริหารบุคลากรเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยบุคคลที่มีหลักจิตวิทยา มีภาวะความเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ จึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

3.4 ความสัมพันธ์ของเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเจตคติที่ดี จะมีส่วนร่วมสูงในการบริหารงานงานวิชาการงานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านบริหารงานบุคลากรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ อนงค์ พัฒนจักร (2535 : 50) ที่กล่าวไว้ว่า อุปสรรคที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ ชุมชนและสังคมจะทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกแยกและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ เจตคติหรือความรู้สึกที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมงานแต่ละด้านแตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 21) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนมีความคิด ความสามารถ ความฉลาด ประสบการณ์ และเจตคติแตกต่างกันทำให้การให้ความร่วมมือในด้านใดด้านหนึ่งแตกต่างกัน ทำนองเดียวกัน รอยพิมพ์ น้อยคนดี (2535 : 11) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งไปในทิศทางเดียวกับประสบการณ์ที่มีหรือความชอบของแต่ละบุคคล ดังที่ ชูชาติ พวงสมจิตร (2540 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนว่า บุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน เช่น ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน บุคลากรฝ่ายบริหารไม่ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนร่วม ผู้บริหารไม่อยู่บริหารโรงเรียน จำบุคคลที่ช่วยเหลือโรงเรียนไม่ได้ ทำงานโดยไม่ปรึกษาหารือ ไม่เร่งแก้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน ครูมีทัศนคติไม่ดีต่อชุมชน ประพฤติตัวไม่เหมาะสม และกีดกันการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุของการมีเจตคติหรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างความสัมพันธ์ ความรู้สึกที่ดีระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเจตคติที่ดีจะมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงตามไปด้วย

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของคณะกรรมการสถานศึกษาคือ การไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์ สิงห์เจริญ (2545 : บทคัดย่อ)

ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ ยิกุสังข์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่าปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษา คือขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ อภิบาลกุล และเรณู กุปตัยฐิธร (http://www.matichon.co.th/matichon/matichon_detail.php?s_tag) (เข้าถึง 30 ธันวาคม 2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการในเขตพื้นที่และสถานศึกษา พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงาน ของสถานศึกษา ดังนั้นจึงได้เสนอแนะให้สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีระบบการสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ และสถานศึกษาควรเปิดโอกาส ให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ซึ่งพบว่าสภาพส่วนบุคคล วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาทบทวนภารกิจ บทบาทหน้าที่และแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

1. จัดการอบรมให้ความรู้ ทักษะศึกษาดูงานเกี่ยวกับภารกิจและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเจตคติ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ผลจากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสะเตาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. รูปแบบของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

